

1933. I en skole som Skt. Petri eller for den sags skyld andre fremmedsprogede skoler som det fransksprogede gymnasium i København er skolens status anderledes end man kan vente. Juridisk set er det en privatskole efter dansk ret, der derfor også støttes økonomisk af den danske stat; undervisningen svarer imidlertid til den, der gives i det pågældende fremmede land. Da skolebestyrelsen formelt set leder en dansk privatskole, har den også ret til at afvise lærere udpeget af det udenlandske undervisningsministerium. Hvis den udenlandske diplomatiske repræsentation lægger stærkt pres på skolebestyrelsen for at tvinge ansættelse af bestemte personer igennem (den udenlandske stat bidrager til skolens drift ved at udsende og aflønne et vist antal lærere), må denne være mere end almindeligt udholdende for at sætte sin vilje igennem.

Peter de Vos og pastor Görnandt ville ingen nazistisk indflydelse tillade på skolen. Vigtigt var det også, at den tyske gesandt i København i 1933-34 v. Richt-hofen støttede skolebestyrelsens bestræbelser på at undgå nazistiske lærere og endelig, at kongen som skolepatron (repræsenteret af kabinetssekretæren, kammerherre Gunnar Bardenfleth) og dermed skolebestyrelsens overordnede heller ikke ønskede dem. Sagens udfald var en advarsel, som de tyske myndigheder måtte tage hensyn til, helt til 1945. På denne måde lykkedes det skolebestyrelsen og kongen at holde skolen neutral, og derfor kunne den arbejde videre også efter 1945.

Denne essaysamling om karakteristiske personer i Skt. Petri menighed giver et godt indtryk af dette samfund gennem de sidste 300 år; den skildrer et stykke mindre kendt københavnsk kulturhistorie på både saglig og velskrevet vis og netop derfor kan den varmt anbefales.

Thomas Riis

OLE DEGN: Borgere og bybefolkning. Vejledning i kilder og litteratur. Samfundet for dansk genealogi og Personalthistorie, 2000, 118 s.

På den ene side er denne publikation absolut nyttig, men burde på den anden side grundet det beskedne omfang nok snarere betegnes som introduktion. På et lille halvt hundrede sider gennemgås relativt kortfattet en række kildegrupper, mens bogens anden halvdel bringer ikke færre end 64 sider med i alt 1.194 litteraturhenvisninger. Derfor er den nem at ty til i en snæver vending, når en eller anden publikation skal verificeres.

Men den korte form har sine omkostninger. Tre sider er viet skattelister, men det kan dog kun blive en såre summarisk omtale. Der har ikke været plads til at nævne f.eks. ekstraskatten af 1762, som jo fortsat blev opkrævet frem til 1812. En temmelig central kilde, og er man heldig, kan der stadig være bevaret månedlige til- og afgangslister, som giver en fabelagtig mulighed for at studere til- og afvandring fra en købstad.

Der er endvidere regulære unøjagtigheder i omtalen af acciseregnskaberne s. 35, som aldeles ikke giver en registrering af eksport og import, men nok af skibsfarten, og de findes i øvrigt bevaret flere steder end her anført (jfr. Arkiv, bd.11, nr. 3, 1987, s. 201-16).

Når denne publikation engang er udsolgt, burde alle gode kræfter vel samles om en forøget og forbedret udgave. Enhver, som har arbejdet med byhistoriske emner, vil antagelig let kunne udvide litteraturlisten med indtil flere væsentlige numre. Dette gælder i alt fald undertegnede.

Anders Monrad Møller